

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Шығыс Қазақстан облысы БІЛІМ БАСҚАРМАСЫНЫҢ
«АБАЙ КОЛЛЕДЖІ» КММ

Бекітемін:
«Абай колледжі» КММ
директоры Р.А. Жұмаксанов

Келісемін:
директордың оқыту жөніндегі
орынбасары А.Қ. Бұрыбаева

Пәндік /модульдік / оқыту бойынша оқу жұмыс бағдарламасы

**Модуль КМ 02. Жаракат алған және ұланғанда жануарларға алғашқы
емдік көмек көрсету**

(модуль немесе пән атауы)

Мамандық 08410100 «Ветеринария»

(коды және атауы)

Біліктілік 3W08410101 «Жануарларды ветеринарлық өңдеу жөніндегі
операторы»

(коды және атауы)

Оқыту нысаны күндізгі

Жалпы орта білім базасында

Жалпы сағат саны_288 , кредит саны 12

Әзірлеуші (-лер) Сарқытханұлы Алмас

Бағдарлама арнайы пәндер білім беру бірлестігінің №1 отырысында қаралып талқыланды

Хаттам.№1 «31»08.2022жыл

Жетекшісі: Қасымов С.Т.

Түсіндірме жазба

<p>Пән/модуль сипаттамасы Жасушалардың құрылысы. Жасушалардың бөлінуі (митоз, амитоз). Жыныс жасушаларының қалыптасу және даму эмбриологиясы, ұрықтандыру. Модульді зерделеу кезінде білім алушылар: жануар денесінің бөлімдерін анықтауы, мүшелердің құрылысы мен орналасуын білуі, жүйелерді және жекелеген мүшелерді, сондай-ақ морфологиялық өзгерістерді, тірек-қимыл жүйесін, тері қабатын, ас қорыту, тыныс алу, зәр шығару және көбею жүйесін, қан-лимфа айналымы жүйесін, ішкі секреция бездерін, жүйке жүйесін және сезім мүшелерін (анализаторлар), үй құстары құрылыстарының ерекшелігін анықтау Ауру жануарларды жалпы клиникалық зерттеу. Жүйелерді, мүшелерді және зат алмасуды зерттеу. Жалпы профилактика және терапия, терапевтік техника және жануарлардың ішкі мүшелерінің аурулары. Жас төлдің, құстардың, мамық жүнді аңдардың аурулары және жануарларды диспансерлеу.</p>
<p>Қалыптастырылатын күзіндеттілік Жасушасының құрылысын және құрамын, ұлпалардың орналасуын, жыныс жасушаларының эмбрионалдық дамуын анықтау, гистологиялық препараттар дайындау, жануарлардың топографиялық ерекшеліктерін тану, табиғи байлықты оңтайлы падалану жолдарын білу. Диспансерлеу жүргізу және алдын алу іс-шараларын ұйымдастыру</p>
<p>Постреквизиттер Цитология, эмбриология, гистология; Жануарлар анатомиясы және физиологиясы; Латын тілі; Фармакология токсикологиясымен.</p>
<p>Пререквизиттер Патологиялық физиология және патологиялық анатомия; Паразитология және инвазиялық аурулар; Индеттану; Акушерлік гинекология; Ветеринарлық хирургия.</p>
<p>Оқытуға қажетті құралдар, жабдықтар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ногойбаев М.Д. Медербекова М.С. Внутренняя патология животных с рецептурой. – Бишкек, 2014. 2. Терлікбаев А.А. Уродиагностика әдістері. Астана, 2012. 3. Терлікбаев А.А. Пашенцев В.А. Жануарлардың ішкі жұқпалы емес ауруларында қолданылатын патогенетикалық ем. Астана, 2002. 4. Рахымжанова Д.Т. Жануарларды клиникалық әдістермен зерттеу. – Астана, 2005. 5. Кононов Г.А. Мал дәрігерлігі жөніндегі анықтамалық. - Алматы: «Қайнар» 1982. 6. Назаров Ю.М. Малдың жұқпалы емес ішкі аурулары. – Алматы, 1993. 7. Абдукаримова З.С. Клиникалық диагностика. - Алматы, 2010. 8. Сраилов Б.Т. Ішкі жұқпайтын аурулардың клиникалық диагностикасы. – Алматы, 2014. 9. Ертаев Е.Е. Ішкі жұқпайтын аурулар клиникалық диагностикасымен. – Тараз, 2019. 10. Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру №263 26.12.2019 жыл 22 - қосымша Сүтті бағыттағы жылқыларды өсіру №263 26.12.2019 жыл 23- қосымша Мал шаруашылығындағы селекциялық қызмет №263 26.12.2019 жыл 25- қосымша Сиыр етін өндіру №339 11.12.2018 жыл 4 –қосымша Сүтті бағыттағы ірі қара мал өсіру <p>Интернативті тақта, компьютер, кружка эсмарха, зонтар, шприц, инелер, трокар, шприц Жане, Ренген, ноутбук УЗИ, фонендоскоп, стетоскоп, электрокардиография, термометр, пульсометр, дәрілер, камера Горяева</p>
<p>Оқытушының байланыс ақпараты: Сарқытханұлы Алмас тел.: 87783045753</p>

Семестр бойынша сағаттарды бөлу

Пән/модульдің коды және атауы	Модульде гі барлық сағат саны	Соның ішінде							
		1 курс		2 курс		3 курс		4 курс	
		1	2	3	4	5	6	7	8
		семест р	семест р	семест р	семест р	семест р	семест р	семест р	семест р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
КМ07.Ветеринар ия лық Профилактика лық іс- шараларды жоспарлау	288	192	96						
Барлығы:	288	192	96						
Пән/модуль бойынша оқытуға берілетін жалпы сағат саны	288	192	96						

Оқу жұмыс бағдарламасының мазмұны

№	Тараулар/ оқыту нәтижеле-рі	Тақырыптар/ бағалау бәлшемдері	Барлық сағат саны	Оның ішінде				Сабақ түрі	Бағалау тапсырмала-ры
				Теор-ия-лық	Зертх-налық тәжіри-белік	Өнді-рістік /кәсіп-тік прак-тика			
	КМ02. Жарақат алған және уланғанда жануарларға алғашқы емдік көмек көрсету		288	174	114				Бақылау жұмысы Тест
	ОН2.1 Жануарлар мен құстардың мүшелер жүйесінің салыстырмалы ерекшеліктері н тану	1. Жасушалардың, ұлпалардың, эмбрионның құрылысы және олардың өмірлік қабілетін білу. 2. Сүт қоректілер мен құстар жасушасының, ұлпасының функцияларын 3. Гистологиялық кесінділерді зерттеу үшін микроскоптар қолдан	72	20	52				
1		Цитология пәніне кіріспе	2	2				Теория	
2		Жасуша құрылысы Жануарлар жасушасының құрылысын, олардың микроскопиялық құрылысын және функционалдық мәнін зерттейді.	2		2			Тәжірибе	
3		Гистологиялық препараттар Микроскоппен жұмыс істейді	2	2				Теория	
4		Ядроның құрылысы Гистологиялық препараттар дайындайды	2	2				Теория	
5		Жасушаның химиялық құрамы	2		2			Тәжірибе	
6		Жасуша плазмолеммасы	2		2			Тәжірибе	
7		Зат алмасу процестері	6					Практика	

8		Эмбриология туралы түсінік	2	2			Теория	
9		Жыныс жасушалары туралы түсінік Жасушалардың тіршілік қабілетінің жалпы биологиялық ұғымдарын біледі.	2		2		Тәжірибе	
10		Ұрықтану онтогенез туралы түсінік Зертханалық-практикалық жұмыстардың нәтижелерін жазып алады	2		2		Тәжірибе	
11		Ланцетниктің дамуы	2		2		Тәжірибе	
12		Қустардың дамуы Сүт көректілердің дамуы	2		2		Тәжірибе	
13		Қустардың дамуы Сүт көректілердің дамуы	6				Практика	
14		Балықтардың дамуы	2	2			Теория	
15		Плацента	2		2		Тәжірибе	
16		Гистология туралы түсінік. Гистологиялық кесінділерді микроскоптайды.	2	2			Теория	
17		Микроскоптың құрылысы	2		2		Тәжірибе	
18		Бір қабатты және көп қабатты эпителий Гистологиялық кесінділерді дайындайды және бояйды	2		2		Тәжірибе	..
19		Дәнекер тіні. Мезенхима, қан, лимфа	2		2		Тәжірибе	
20		Көп қабатты жалпақ эпителий Гистологиялық препараттар дайындайды	2		2		Тәжірибе	
21		Ішкі орта тіні. Борпылдақ дәнекер тіні	6				Практика	
22		Май тіні. Нығыз қалыптасқан тіні	6				Практика	
23		Гемопозз оның маңызы.	6				Практика	
24		Қан жасушалары.	6				Практика	

25		Шеміршек тіні.Гиалин.	2	2			Теория	
26		Эластикалық, Талшықты шеміршек	2		2		Тәжірибе	
27		Жануарлар анатомиясы туралы түсінік	2	2			Теория	
28		Орталық қаңқа сүйектері: омыртка бағанасы. Әртүрлі жануарлар мүшелерінің орналасуын анықтайды.	2		2		Тәжірибе	
29		Бас қаңқасы. Омыртка бағанасы Әр түрлі малдардың ерекшелігі	2		2		Тәжірибе	
		Шеткі қаңқа сүйектері: алдыңғы аяқ сүйектерінің ерекшелігі	2		2		Тәжірибе	
30		Алдыңғы, артқы аяқ сүйектерінің ерекшелігі	2		2		Тәжірибе	
31		Жануарлардың қаңқа сүйектерінің құрылысы	2		2		Тәжірибе	
32		Қаңқа сүйектері байланысуы.Тұлға сүйектері байланысуы	2	2			Теория	
33		Алдыңғы артқы аяқ сүйектерінің байланысуы	2		2		Тәжірибе	
34		Бұлшық еттер туралы ілім	2		2		Тәжірибе	
35		Мойын көкірек еттері. Жануарлар бұлшық етінің, буындарының топографиясын көрсетеді	2		2		Тәжірибе	
36		Тұлғаның тереңдегі еттері	2		2		Тәжірибе	
	ОН 2.2.Ауру жануарларға күтім жасау.	1.Ауру жануарларды жалпы клиникалық зерттеуді жүргізу. 2. Ауыл шаруашылығы жануарлары ағзасының әртүрлі жүйелерін зерттеу 3. Ішкі мүшелер ауруларының жалпы алдын алуды және терапиясын жүргізеді	72	58	14			Бақылау жұмысы

1		Клиникалық диагностика туралы түсінік. Ауру жануарларды тіркейді	2	2			Теория	
2		Ауру тарихы құжаты	2	2			Теория	
3		Ғылымның қысқаша тарихы	2	2			Теория	
4		Көмек берудегі техника қауіпсіздігінің ережелері мен жеке бастың гигиенасы	2		2		Тәжірибелік	
5		Жануарларды алаңда бекіту (фиксация)	2		2		Тәжірибелік	
6		Жануарларды бекіту станогында қимылсыздандыру	2		2		Тәжірибелік	
7		Клиникалық зерттеудің жалпы әдістері	2	2			Теория	
8		Жануарлар мен құстардың негізгі клиникалық көрсеткіштері Жануарларды жалпы клиникалық зерттеу жүргізеді	2	2			Теория	
9		Жануарларды жалпы зерттеу. Габитусты анықтау	2	2			Теория	
10		Кілегейлі қабықтарын зерттеу	2	2			Теория	
11		Лимфа бездерін зерттеу	2	2			Теория	
12		Тері жамылғысын зерттеу	2	2			Теория	
13		Габитусты, кілегейлі қабықтарын зерттеу үлгісі	2		2		Тәжірибе	
14		Лимфа бездерін зерттеу үлгісі	2		2		Тәжірибе	
15		Тері жамылғысын зерттеу үлгісі	2		2		Тәжірибе	
16		Тыныс алу типін, жөтелуі мен еңтігуін зерттеу Ауыл шаруашылығы жануарлары ағзасының әртүрлі жүйелерін зерттейді	2	2			Теория	

17		Жоғарғы тыныс жолдарын тексеру	2	2			Теория	
18		Мал өкпесін тексеру	2	2			Теория	
19		Тәбетін, шөліркеуін, күйіс қайыруын зерттеу	2		2		Тәжірибе	
20		Ауыз қуысы, жұтқыншағы мен өңешін зерттеу	2		2		Тәжірибе	
21		Күйіс қайыратын малдың алдыңғы қарын бөлімдері мен ұлтабарын зерттеу	2		2		Тәжірибе	
22		Жылқының, доңыздың, ет қоректілердің асқазан-ішектерін зерттеу	2		2		Тәжірибе	
23		Жүрек-қан тамыр жүйесін зерттеу	2		2		Тәжірибе	
24		Несеп бөлу жүйесін зерттеу	2		2		Тәжірибе	
25		Жануарларды алаңда бекіту техникасы	6				Практика	
26		Жануарларды бекіту станогында қимылсыздандыру техникасы Малдың жекеленген мүшелері мен жүйелерін зерттеп, белгілерін талдай алады	6				Практика	
27		Жануарлар мен құстардың тамыр соғу, тыныс алу жиіліктерін анықтау, дене қызуын өлшеу	6				Практика	
28		Жануарларды жалпы зерттеу техникасы	6				Практика	
29		Малдың жоғарғы тыныс жолдарын тексеру	6				Практика	
30		Мал өкпесін тексеру	6				Практика	
31		Малдың ауыз қуысы, жұтқыншағы мен өңешін зерттеу	6				Практика	
32		Күйіс қайыратын малдың алдыңғы қарын бөлімдері мен ұлтабарын зерттеу	6				Практика	

33		Жылқының, доңыздың, ет қоректілердің асқазан-ішектерін зерттеу	6				Практика	
34		Малдың жүрегін зерттеу	6				Практика	
35		Қан тамырларын зерттеу	6				Практика	
36		Несеп бөлу жүйесін зерттеу	6				Практика	
	ОН 2.3. Жарақат алған,уланған жағдайда жануарларға алғашқы көмеккөрсету.	1. Ішкі мүшелер ауруларының жалпы алдын алуды және терапиясын жүргізеді 2. Жануарлардың ауруларын зерттеу және жануарларды диспансерлеу	72	24	48			Бақылау жұмысы тест
1		Жалпы сақтандыру және емдеу негіздері	2	2			Теория	
2		Физикалық күштермен аурулардан ақтандыру және емдеу	2	2			Теория	
3		Жүрек-қан тамыр жүйесінің аурулары. Травматикалық перикардит	2	2			Теория	
4		Артериосклероз бен тромбоз	2	2			Теория	
5		Тыныс алу жүйесінің аурулары. Гайморит пен Фронтит	2	2			Теория	
6		Өкпенің аурулары. Пневмония	2		2		Тәжірибе	
7		Бронхит	2		2		Тәжірибе	
8		Плеврит	2		2		Тәжірибе	
9		Ас қорыту жүйесінің аурулары. Стоматит	2		2		Тәжірибе	
10		Күйіс қайыратын малдың қарын аурулары. Мес қарынның жіті кебуі	2		2		Тәжірибе	
11		Мес қарынның азыққа толуы	2		2		Тәжірибе	
12		Жалбаршақтың бітелуі	2	2			Теория	
13		Ішек аурулары. Ішек метеоризмі	2	2			Теория	
14		Ішек қуыстарының	2	2			Теория	

		бітелуі					
15		Бауыр аурулары. Гепатит	2	2		Теория	
16		Іш перде аурулары. Перитонит пен асцит	2	2		Теория	
17		Несеп бөлу жүйесінің аурулары. Нефрит	2	2		Теория	
18		Нефроздар	2	2		Теория	
19		Қуық аурулары. Цистит	2		2	Тәжірибе	
20		Қуықтың әлсіреуі және параличі	2		2	Тәжірибе	
21		Жүйке жүйесінің аурулары. Күн өту мен жылу өту	2		2	Тәжірибе	
22		Улану аурулары. Малдың ас тұзынан улануы	2		2	Тәжірибе	
23		Негізгі улы өсімдіктер	2		2	Тәжірибе	
24		Мал төлінің аурулары. Диспепсия	2		2	Тәжірибе	
25		Диспансеризация	6			Практика	
26		Резінке бөтелкемен дәріні аузы арқылы(ерітінді, таблетка) жіберу	6			Практика	
27		Тік ішекке дәрі енгізу	6			Практика	
28		Мес қарынға дәрі ерітіндісін жіберу	6			Практика	
29		Тікелей қатпаршаққа дәрі енгізу	6			Практика	
30		Тілкей кеңірдекке дәрі енгізу	6			Практика	
31		Тері астына дәрі егу	6			Практика	
32		Тері ішіне дәрі егу	6			Практика	
33		Бұлшық етке дәрі егу	6			Практика	
34		Күре тамырына дәрі егу	6			Практика	
35		Жараға дәрі жағу, шашу, сүрту, себу	6			Практика	
36		Ингаляция жүргізу	6			Практика	

	ОН2.4. Ауылшаруашылық жануарларымен қыстарына жасанды ұрықтандыруды жүргізу	1. Жануарларды қолдан ұрықтандыруды жүргізу. 2. Аталықтар мен аналықтардың жыныс мүшелерінің анатомиясын және физиологиясын зерделеу 3. Ауыл шаруашылық малдардан шәует алу	72	72				Бақылау жұмысы Тест
1		Жануарларды қолдан ұрықтандыру пәніне кіріспе	2	2			Теория	
2		Аналық малдардың жыныс жүйесінің анатомиясы Ер түрлі жануарлардың жыныс органдарының ерекшелігін ажыратады	2	2			Теория	
3		Аналық жыныс жүйесінің физиологиясы Аналық жыныс органдарының қызметін біледі	2	2			Зертханалық	
4		Жыныстық цикл	2		2		Зертханалық	
		Жыныстық цикл бақылау	6			6	Практика	
5		Ұрғашы малдың организмдегі жыныстық үдерістердің нейрогуморальді реттелуі	2	2			Теория	
6		Еркек малдың жыныстық органдарының анатомиясы	2		2		Тәжірибе	